

אולם, כיון שמצאנו (להלן כט): לימוד מיוחד על פסול מחשבה שהוא מוציא מידי פיגול, וגם יש נפקותא לדינא בין פסול מחשבה לפסול אחר לענין דין פיגול, כשקדמה מחשבת הזמן למחשבה האחרת (כדלהלן במסכתין) – מזה מוכח שפסול-מחשבה שמוציא מידי פיגול, אינו כלול בשאר פסולים המוציאים מידי פיגול משום שלא קרב כמצוותו, אלא הוא דין נפרד – שהמחשבות מוציאות זו מזו [אמנם נראה שענין שני הדינים הללו אחד. כן משמע ממה שהביאה המשנה (כט): עירוב מחשבות כדוגמא לדין 'לא קרב המתיר כמצוותו'. וע' גם בתוס' להלן כו. ד"ה יצא וד"ה אלא]. וכיון שבשלמים אין מחשבת פסול ד'שלא לשמו', שוב אי אפשר ללמוד שמחשבת 'שלא לשמו' יש בכחה להוציא ממחשבת 'חוץ לזמנו' (עפ"י חדושי הגר"ז).

הא ר' שמעון הא רבנן' – לר' שמעון, כשם שהולכה אינה מפגלת, כך גם טבילת אצבע שהיא כהולכה. ואע"פ שטעמו של רבי שמעון הוא מפני שהולכה אפשר לבטלה, והלא אי אפשר בלא טבילת אצבע בחטאת [והרי אמרו להלן מודה ר' שמעון בהולכה בחטאת פנימית, שכיון שא"א לבטלה – מחשבה פוסלת בה] [כן הקשה במשנה למלך הל' פסולי המוקדשין יד, ג] – סבר עתה המתיר לומר שמכל מקום כיון שהמקור לדין מחשבת פיגול הוא משלמים, ובשלמים הולכה אינה מפגלת לר' שמעון, הוא הדין בכל העבודות המקבילות להולכה – אין לנו מקור לפסול (פנים מאירות. וע"ע רעק"א; צאן קדשים; חק נתן; יד דוד; חזון איש קמא כה, ג).

דף יד

'הואיל וכתוב ולקח ואי אתי קוף רמי להו אידיה, בעי למישקל זימנא אחריתי...' – צריך באור מדוע נקט 'קוף', הלא נראה שהוא הדין אם לקח זר ונתן על ידו אינו מועיל, שהרי כתוב ולקח הכהן (זבח תודה. ובשו"ת משיב דבר ח"א מ) נקט שאין צריך כהן בדוקא. וצ"ע).

ואם לקח כהן אחר ונתן לידו – אפשר שמועיל. [ויתכן לתלות שאלה זו בספק הגמרא ביומא מט. בכעין זה – 'חפן חברו ונתן לתוך חפניו'. ע"ש. ולכך נקטו כאן 'קוף' – שודאי פסול, אבל אדם אחר – יש להסתפק. הנצי"ב].

יש שלמדו מכאן שאם אדם מניח לולב לתוך ידו של חברו, אין הלה יוצא במצות ולקחתם לכם – שאין זו 'לקיחה'. וטעות היא, שכל שאוחז הלולב בידו ואינו מניחו ליפול על ידי כה ידו שאוחז בו – זוהי 'לקיחה'. ושונה מדם שהושלך על ידו שאין היד משמשת אלא מעשה איצטבא, שהרי אינו אוחו בכח ידו (הנצי"ב בחידושי ובשו"ת משיב דבר ח"א מ).

ובדומה דן החזו"א (או"ח קמט, ג) על האוחז ד' מינים קודם עמוד השחר ועלה השחר, האם צריך להניחם מידו ולחזור ולקחתם למצוה אם לאו. וכתב שנראה שאין צריך להניחם, ואין להקשות מסוגיתנו – כי כאן אין הטעם משום שאחיזה אינה 'לקיחה', אלא משום שצריך לקיחה מכלי שרת. והוא הדין אם יקח הוא מהקוף – פסול. ולעולם גם אחיזה בכלל לקיחה היא. 'ובספר בנין שלמה מהגרש"ך זצ"ל מווילנא הביא בשם גדולי אחרונים לדמות לקיחה דד' מינים ללקיחה דחפינה ודטבילת אצבע. וצ"ע'.

א. נראה שלא דיבר באופן שחברו נתן לתוך ידו (כדברי הנצי"ב) – כי נראה שקבלתו ותפישתו מחברו הרי היא ממש כלקיחה מן הכלי (וכ"כ סברא זו בספר בכורי יעקב – מובא במשיב דבר ח"א מ).

הנצי"ב הוכיח שמועילה נטילת לולב אף בלא מעשה לקיחה, ממה שכתבו התוס' (בפסחים ז): שיכוין שלא לצאת באותה נטילה עד אחר הברכה – הרי שמספיק בהחזקה לאחר שכבר הלולב בידו. ונראה לכאורה שאין זו הוכחה לאחיזה מקודם עלות השחר

– כי שונה כשלקח בעצמו בזמן חיוב, הגם שלא כיוון לצאת בתחילה, מועיל מעשה הלקיחה הראשון להחשיב את האחיזה של עכשיו למצוה, לא כן כשלקח קודם עלות השחר, אין כאן מעשה בזמן המצוה.
 ב. מש"כ החזו"א שכאן צריך לקיחה מן הכלי דוקא – גם הנצי"ב כתב כן בסוף דבריו באותה תשובה. ע"ש בהרחבה.

'אי משלא לשמה – שכן נוהג בבמה. שלא לשמה במאי נוהג, בפסח וחטאת, פסח וחטאת בבמה לא קרבו' – וגם לדברי רבי שמעון [דאליביה קיימינן] שהפסח קרב בבמה גדולה (כדלהלן ק"ו). – הלא בבמה גדולה יש גם פסול 'חויץ למקומו', ורק לבמת יחיד אין לה גבולות מקום, הלכך אין שייך לפרוך כלום, כי במקום שנוהג 'שלא לשמו' נוהג גם 'חויץ למקומו' (יד דוד ועוד. וע"ע צאן קדשים).

[בענין אפשרות במה קטנה בחז"ל בזמן היתר הבמות – דייקו האחרונים מדברי רש"י כאן וכל הבקעה מקומו עד סוף העולם' – משמע שיש במה בחז"ל. וכן הביאו ממגילה י גבי בית חוניו. ואולם הביאו מהרמב"ן (הקת) שהבמות אסורות בחז"ל – ע"ע בזה: ספרי זוטא שלה; אבות דרבי נתן כו; רש"י ורמ"ה סנהדרין פג. דברי אמת דרוש טו. ויש מחלקים בין במה גדולה לקטנה. ע' בספר הר צבי ובאנ. תלמודית כרך ג ערך 'במה' בהערה 84].

'תוך עזרה מקדש' – יש מפרשים על שום מה נקראת 'עזרה' – שמשם מתפללים לא–ל ושומעים ועוזרים (מובא בערוך – 'עזרה').

(ע"ב) 'א"ל: שחיטה לאו עבודה היא. ולא?! והאמר ר' זירא אמר רב: שחיטת פרה בור פסולה' – וכיון שמצאת בשום מקום ששחיטת קדשים צריכה כהן, ודאי גם השחיטה בכלל העבודות ואעפ"כ כשרה בור בשאר קדשים, הגם שהיא עבודה שאי אפשר לבטלה. וחזרת הקושיא על רבה ורב יוסף שתלו דין הולכה בור בשאלה אם אפשר לבטלה אם לאו.
 ודחו: **'שאני פרה דקדשי בדק הבית היא' – ועל כן ודאי אינה בגדר 'עבודה', אלא פסולה בור מטעם אחר. ומקשה: 'זלאו כל דכן הוא?...'** – כלומר אדרבה, אפילו בקדשי בדק הבית נחשבת השחיטה 'עבודה' שהרי פסולה בור, וכל שכן בקדשי מזבח. ומתוך: **'מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה' – אף שחיטת הפרה צריכה כהונה מטעם אחר, ולעולם אין שחיטה בגדר 'עבודה' (פשוט, עפ"י רש"י ותוס'). וע"ע בחדושי הנצי"ב ובספר שלום רב).**

'מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה נינהו ובעי כהונה' – יש שכתבו שמכך שהשוו דין כהונה בשחיטת פרה עם מראות נגעים, משמע ששאר דינים כגון בגדי כהונה, ריחויץ ידיים ורגלים וכו' – אינם נצרכים לשחיטת פרה [ורק בשאר עבודותיה שנינו בפ"ד פרה שפסולה ללא רחיצה או בגדי כהונה], כשם שאינם נצרכים לראות את הנגע. וכבר נחלקו הדעות בדבר – ע' תוס' ישנים יומא מב, וגבורות ארי שם; קהלות יעקב מנחות א, ד ובמצוין להלן סה:

דף טו

'אתמר, הולכה שלא ברגל – מחלוקת רבי שמעון ורבנן...' – 'הולכה שלא ברגל' האמורה כאן, אינה ענין לנידון 'הולכה שלא ברגל' דלעיל; עד עתה היה הנידון על העברת הדם ללא הליכה ברגל כלל,